

4. Висновок № 1 (2001) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо стандартів незалежності судової влади та незмінюваності суддів [Текст] : від 23.11.2001 р. // Міжнародні стандарти в сфері судочинства. – К. : Істина, 2010. – С. 210–213.
5. Притика Д. Деякі аспекти організації діяльності та структури судової системи США [Текст] / Д. Притика // 36. рішень та арбітр. практики Вищ. арбітр. суду України. – 1995. – № 1. – С. 156–163.
6. Москвич Л. М. Ефективність судової системи: концептуальний аналіз [Текст] : монографія / Л. М. Москвич. – Х. : Вид-во «ФІНН», 2011. – 384 с.
7. Висновок № 4 (2003) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо належної підготовки та підвищення кваліфікації суддів на національному та європейському рівнях [Текст]: Страсбург, 27.11.2003 р. // Міжнародні стандарти в сфері судочинства. – К. : Істина, 2010. – С. 115–120.
8. Основні принципи щодо незалежності правосуддя [Текст] : схвал. резолюціями 40/32 та 40/146 Ген. асамблеї ООН від 29.11.1985 р. та 13.12.1985 р. // Міжнародні стандарти в сфері судочинства. – К. : Істина, 2010. – С. 10–13.

Москвич Л. Проблемы кадровой политики судебной власти. Стаття посвящена освещению проблем кадровой политики судебной власти в современных условиях строительства правового государства. Обосновываются ключевые вопросы о создании объективных и прозрачных условий по подготовке и формированию кадров судебной власти, что есть одной из важнейших задач в пределах государственной судебной реформы. Анализируются вопросы усовершенствования кадрового состава судейского корпуса. Обосновываются отдельные предложения касательно усовершенствования действующего законодательства в области кадровой политики судебной власти. Даются также предложения и о целесообразности внесения дополнений у действующее национальное законодательство о судоустройстве и статусе судей с целью повышения как профессионализма судей, так и эффективности суда в государственном судоустройстве.

Ключевые слова: кадровая политика, судебная власть, судейский корпус, судья, судоустройство.

Moskvich L. The Problems of the Personnel Policy of the Judiciary. The article is devoted to the problems of personnel policy of judicial branch in the modern condition of the legal state. The key questions about the creation of objective and transparent conditions on preparation and forming personnel policy of judicial power that is one of the major tasks within the limits of state judicial reform are grounded. The questions of improvement of personnel composition of judges are analyzed. The separate suggestions concerning the improvement of current legislation in the area of personnel policy of judicial power are highlighted. The suggestions about practicability of introduction of additions to current national legislation about the judicial system and status of judges with the purpose of increase of both professionalism of judges and efficiency of court in the state judicial system are introduced.

Key words: personnel policy, judiciary, judicial corps, judge, judicial system

УДК 341.29

*А. Гороть,
К. Прокопчук*

Правові проблеми впливу нелегальної міграції на національну безпеку України

У статті зроблено спробу висвітлити проблему нелегальної міграції як соціально небезпечного явища, що стала актуальною для України практично одночасно після її утворення як самостійної держави та становить на цей час реальну загрозу національній безпеці України. Міграція населення є одним із численних аспектів глибокої й усеохоплюючої системної кризи в Україні. Проблема трудової міграції належить до тих явищ, які безпосередньо впливають на всі без винятку суспільні процеси.

Ключові слова: багатосторонні відносини, двосторонні відносини, міграція нелегальна міграція, національна безпека, трудовий мігрант.

Постановка наукової проблеми та її значення. Серед глобальних проблем, що несуть загрозу для всього людства, ООН виділяє дванадцять, для розв'язання яких необхідні зусилля світової спільноти: боротьба зі злочинністю й тероризмом, із наркоманією, наркобізнесом, припинення ядерного конфлікту та роззброєння, демографічна, продовольча, ресурсна, енергетична проблеми,

розвиток економіки відсталих країн, ліквідація загрозливих хвороб, освоєння Світового океану й космосу [2, с. 45]. Отже, ми бачимо, що тероризм і проблема нелегальної міграції стоять в одному ряду загроз глобального характеру. Саме явище є багатоплановим та неоднорідним, як за ініціюючими факторами, так і за складовими, зовнішніми й внутрішніми механізмами та наслідками в контексті національної безпеки.

В історії України експерти й учені виділяють 4–5 хвиль еміграції, але оскільки йдеться про сьогоденний день, то фактором виїзду за кордон є переважно різниця між економічним добробутом та соціальними запитами. І проблема полягає, насамперед, не тільки в сучасних економічних та суспільних негараздах, скільки у відсутності чіткої перспективи щодо покращення ситуації в не надто далекому майбутньому. Тут слід дуже чітко відокремити трудову міграцію, тобто фактичний виїзд особи чи родини на тривалий термін (переважно на постійне проживання) за кордон, від ординарного заробітчанства, яке має спорадичний або сезонний характер. Хоча обидва явища дають відчутний суспільно-економічний ефект (як негативний, так і позитивний), перше все ж має вагоміші наслідки.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Так, на думку багатьох учених – дослідників у сфері національної безпеки (серед вітчизняних слід відзначити О. А. Малиновську, С. Б. Чеховича, С. Рязанцева, О. О. Бандурку, С. О. Мосьондза, А. Мозоля та ін.), – до загроз глобального характеру належать, – зростаюча небезпека міжнародного тероризму й пов'язані з нею торгівля зброєю та наркотиками, загроза політичного екстремізму, агресивного націоналізму й сепаратизму. Ці ж загрози прямо чи опосередковано пересікаються з проблемою посилення міграційних потоків із Півдня на Північ і зі Сходу на Захід, яку теж віднесено до загрозливих викликів міжнародному середовищу [1–7].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Трудові мігранти в умовах нинішньої української політичної дійсності стають зручним об'єктом політичних маніпуляцій. Це проявляється в час усенародних волевиявлень, тобто виборів і референдумів, у просуванні потрібних владі рішень чи кандидатів. Формальне право взяти участь у виборах на території української дипломатичної установи в країні перебування має кожен, хто досяг віку 18 років і легально перетнув кордон. Практично всі нелегальні трудові мігранти свого часу легально перетинали кордон, однак страх перед розкриттям нелегального статусу їх перебування та наступною депортацією виявляється значно логічнішим і зваженим способом дії, ніж виконання громадянського обов'язку й можливість впливу на долю нації [8].

В Україні накопичуються іммігранти з країн Південно-Східної Азії, Близького та Середнього Сходу, Африки, а також громадяни країн СНД, які використовують територію країни для транзиту в країни ЄС – їхня загальна кількість – від 100 до 150 тисяч. Водночас в останні роки серед нелегалів різко зросла частка уродженців країн СНД [9, с. 135–137].

Проблема надмірного припливу трудових мігрантів може стати загрозою національній безпеці. На жаль, суттєвість цієї проблеми поки що не усвідомлена в Україні повною мірою. Так, імміграція тягне за собою низку негативних наслідків, які містять пряму загрозу національній безпеці, зокрема зниження життєвих стандартів та якості життя приймаючої країни; зростання безробіття серед населення приймаючої країни; вплив грошових коштів у країні походження мігрантів; посилення залежності національної економіки від трудових ресурсів інших держав, розмивання національного трудового потенціалу; посилення тиску на державну сферу соціальних послуг і комунальний сектор; зменшення питомої ваги власних громадян у структурі економічно й суспільно-політично активного населення, формування автономних співтовариств зі своїми субкультурою й звичаями; посилення зовнішнього соціокультурного впливу на українське суспільство, що підвищує ризик його фактичної деукраїнізації; насичення нелегальними іммігрантами тіньового сектору економіки (за даними МОМ, частка іммігрантів у чисельності зайнятих у тіньовій економіці України – 75 %); поширення, насамперед у середовищі нелегальних мігрантів, кримінальних відносин, що може живити ксенофобські настрої серед частини представників титульної нації [10].

Такий стан речей породжує як внутрішню напругу на межі контактів місцевого населення з мігрантами, так і зовнішній непривабливий імідж України, що несприятливо відбивається на стані її безпеки [8].

Однак існують і позитивні аспекти міжнародних трудових міграцій. Значна кількість мігрантів за умов повернення та працевлаштування в Україні привозить набутий досвід сучасного господарювання,

сміливіше йде на впровадження інновацій та застосування нових технологій у виробництві продукції, вносить у побут нову культуру спілкування, урешті – укладає зароблені фінанси в українські банки.

Як і в будь-якій відкритій системі, окрім внутрішніх, існують і вагомні зовнішні чинники впливу трудової міграції на національну безпеку [10].

Україна як суб'єкт міжнародного права, діючи в певному правовому полі, не лише змушена, а й зацікавлена дотримуватися наявних у ньому норм, які регулюють дво- та багатосторонні відносини. Порушника цих універсальних норм неминуче чекають різні санкції: попередження, призупинення дії договорів, штрафи, ембарго на певні товари чи послуги, блокади тощо. Нещодавні сумні приклади Афганістану й Іраку продемонстрували всьому світові не лише фінальну фазу кризи міжнародного права – вони промовисто попередили решту світу, що навіть підозра в переховуванні на території суверенної держави злочинного угруповання міжнародного рівня може бути підставою для повномасштабної інтервенції. Стійкий імідж постачальника нелегальних мігрантів до старих і нових членів ЄС навряд чи належить до стабілізуючих факторів зовнішньополітичної складової національної безпеки. Уже достатньо ґрунтовно доведено, що близько третини «живого товару», призначеного для розважальної індустрії Італії, прибуває з України завдяки вже згадуваним міжнародним злочинним угрупованням. Третина всиновлених дітей в Італії також доставлена сюди нелегально з України [6, с. 4].

Просте виправдання власній бездіяльності повертає вектор соціального незадоволення в бік мігрантів й, окрім того, за вдаливих обставин може допомогти отримати додаткові кошти від багатших західних сусідів для боротьби з проблемою. При тому переважно замовчується факт, що в невлаштованому статусі мігрантів з України значною мірою зацікавлені їхні нелегальні працевластувачі з громадян країни перебування, оскільки це дає змогу платити низьку заробітну плату та уникати сплат податків. Виною тут, звичайно, є відсутність або недосконалість двосторонніх угод України з окремими державами про захист її громадян, які перебувають у цих країнах, що ставить їх поза інституційно-правовим полем. Розв'язання цієї проблеми, а також ініціювання та участь у програмах спільної боротьби з міжнародною злочинністю і явищем торгівлі людьми – кроки першочергової ваги для національної безпеки України в її міжнародному вимірі.

Україна вже поплатилася закритим західним кордоном через відкритий східний, однак це не стало для неї сигналом для остаточного врегулювання кордонної проблеми з Росією на морі й суходолі. Статистика свідчить, що близько 70 % нелегальних переходів російсько-українського кордону здійснюється транзитними мігрантами з країн Середнього Сходу та Південно-Східної Азії. Прикордонники щодня виловлюють цілі групи транзитників-невдах, які будь-що намагаються прорватися через польський чи словацький кордон до заповітної Європи. Однак далеко не всіх їх вдається виловити, що ставить Україну в не надто приємне становище потенційного провідника транзитних нелегалів. До цього додається й незрозумілий стан з українсько-російською угодою про реадмісію нелегальних мігрантів, у результаті чого значна частина їх осідає на українській території, щоб знову повторити спроби [10].

Як свідчить досвід правоохоронних органів, у протидії нелегальній міграції в нашій державі Україна поступово перетворюється з країни транзиту, якою вона була на початку 90-х років, у країну – накопичувача нелегальних мігрантів. Україна, уникнувши міжнаціональних конфліктів, стала привабливою для міжнародних та етнічних організованих злочинних угруповань, серед яких – здебільшого ділки «тіньової економіки», торговці наркотичною сировиною, зброєю, а також особи, які ухиляються від кримінального переслідування, у тому числі за здійснення терористичних актів на батьківщині. При цьому наша держава зіткнулася з крайніми формами міграції: утеча з «гарячих точок», вимушене переселення, виїзд із країн постійного проживання в пошуках кращих умов життя. Ситуація загострюється ще й тим, що значний потік нелегальної міграції відбувається з регіонів, охоплених військовими конфліктами, у яких тероризм і кошти наркобізнесу – це основний шлях досягнення політичної влади (Афганістан, Шрі-Ланка, Бангладеш, північні штати Індії, Пакистан, республіки Закавказзя). Затримані іноземці нерідко мають досвід бойових дій, брали участь у партизанських операціях, збройних конфліктах різної інтенсивності. Серйозну небезпеку становить міграція представників різноманітних терористичних і релігійно-екстремістських організацій Близького та Середнього Сходу, зокрема прихильників організацій терористичної спрямованості «Хамас», «Брати-мусульмани», «Хезбалах», «Аль-Каєда», «Курдська робітничка партія», Народний фронт визволення

Палестини й ін. Особливої гостроти набуває міграція з «гарячих точок», які розміщені на території країн СНД (Чечня, Нагірний Карабах, Абхазія, Осетія, Таджикистан) [11, с. 146].

Аналіз внутрішніх та зовнішніх чинників впливу процесу міграції на національну безпеку доволі переконливо доводить, що необхідні глибокі, докорінні системні зміни в Україні, запровадження державної міграційної політики, яка би була здатна захистити як національні інтереси в цілому, так і права й інтереси кожного українського громадянина в будь-якому куточку світу [10].

Висновки й перспективи подальших досліджень. Міграційні процеси – досить давнє явище, природно обумовлене потребою освоєння нових територій, пошуком нових, більш сприятливих умов життя, необхідністю вимушеного переселення в результаті воєн, стихійних лих тощо. Проте сьогодні міграційні процеси вийшли зі стану епізодичного хвилеподібного розвитку та набули постійних і багатоманітних форм.

Відсутня концепція міграційної політики, у якій мали б бути сформульовані основні цілі цієї політики, стратегічні орієнтири включення трудових мігрантів до процесу соціально-економічного розвитку, співвідношення імміграційної та еміграційної політик, узгоджені міграційні орієнтири й прогнози динаміки ринку праці, демографічної ситуації в Україні.

Відсутній єдиний закон про міграцію в Україні, що призводить до розпорошення правових норм у багатьох сферах чинного законодавства. Українське законодавство не погоджене із законодавством інших країн СНД, звідки йде основний потік зовнішньої міграції в Україну.

Найбільш розвиненим напрямом, оформленим законодавчо, забезпеченим фінансово й організаційно, є боротьба з нелегальною міграцією. У цій сфері послідовно здійснюється державна програма, покликана координувати дії силових структур, органів влади й місцевого самоврядування. Провідна роль правоохоронних органів у втіленні заходів імміграційної політики свідчить, що ця політика усе ще має переважно обмежувальний характер. Здебільшого карні підходи до трудової імміграції виключають розгляд цього процесу як чинника економічного розвитку країни.

Відчутний суттєвий дефіцит фінансових ресурсів, необхідних для розв'язання численних проблем, пов'язаних з імміграцією, зокрема щодо обладнання кордону й пунктів пропуску, створення інституційної мережі регулювання міграції, формування єдиної бази даних тощо.

Відсутня достовірна статистика щодо чисельності та структури трудових мігрантів в Україні, що призводить до різноманітних політичних, соціальних й економічних спекуляцій, стає підґрунтям необ'єктивних висновків і рекомендацій, перешкоджає виробленню виваженої державної стратегії в цій сфері, утруднює продуктивне спілкування з міжнародними організаціями.

В Україні ще не сформувалася система неурядових організацій, мета яких – допомога біженцям та мігрантам, формування із цих питань конструктивної суспільної думки.

Отже, сьогодні міграція становить значну небезпеку економічній та соціально-культурній безпеці України й вимагає невідкладної розробки та вдосконалення наявних ефективних методів проведення міграційної політики держави.

Джерела та література

1. Малиновська О. А. Україна, Європа, міграція: міграції населення України в умовах розширення / О. А. Малиновська. – К. : Бланк-Прес, 2004. – 171 с.
2. Чехович С. Б. Питання вдосконалення порядку нормативно-правового регулювання міграційних процесів в Україні / С. Б. Чехович // Державно-правова реформа в Україні. – К., 1997. – С. 18.
3. Рязанцев С. Влияние миграции на социально-экономическое развитие Европы: современные тенденции / С. Рязанцев. – Ставрополь : Кн. изд-во, 2001. – 542 с.
4. Бандурка О. О. Адміністративно-правове регулювання міграційного процесу в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Бандурка Олександр Олександрович ; Нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2002. – 182 арк.
5. Мозоль А. Характеристика і аналіз міграційного законодавства та міграційних процесів в Україні / А. Мозоль // Право України. – 2001. – № 4. – С. 56–62.
6. Мосьондз С. О. Характеристика міграційного законодавства та органів державної виконавчої влади у сфері міграції / С. О. Мосьондз // Проблеми міграції. – 2002. – № 3. – С. 2–6.
7. Мосьондз С. О. Сучасні тенденції становлення державної міграційної політики України / С. О. Мосьондз // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2002. – № 4. – С. 82–88.
8. Указ Президента «Про Державний комітет України у справах національностей та міграції»: станом на 09.12.2010 р. № 836/2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/836/2001>.

9. Warnes A. M. The challenge of intra-Union and in-migration to «social Europe» / Anthony M. Warnes // Journal of Ethnic and Migration Studies. – 2002. – Vol. 28. – № 1. – P. 135–152.
10. Аналітична записка Відділу економічної та соціальної стратегії Національного інституту стратегічних досліджень Тіньові міграційні потоки та їх вплив на економічну безпеку країни (аспект трудової імміграції) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/March/13.htm>.
11. Иммиграционная политика западных стран : альтернативы для России / под ред. Г. Витковской ; Международная организация по миграции. – М. : Гендальф, 2002. – 264 с.

Гороть А., Прокпочук К. Правовые проблемы влияния нелегальной миграции на национальную безопасность Украины. В статье мы пытаемся осветить проблему нелегальной миграции как социально опасного явления, которая стала актуальной для Украины практически одновременно после её образования как самостоятельного государства и составляет в настоящее время реальную угрозу национальной безопасности Украины. Миграция населения является одним из многочисленных аспектов глубокого и всеобъемлющего системного кризиса в Украине, и это не секрет для общества. Утверждение, что именно данный системный кризис, а не определённые внешние факторы, является наибольшей угрозой национальной безопасности нашего государства, также не требует особых доказательств. Но если подавляющее большинство составляющих кризиса просматривается для ограниченных кругов общества, хорошо информированных в силу профессиональных и должностных обязанностей (администрации различных уровней, депутатский корпус, журналисты, спецслужбы и силовые структуры, эксперты), то проблема трудовой миграции относится именно к тем, которые пронзают всё общество насквозь, присутствуют в повседневной жизни почти каждой украинской семьи и непосредственно влияют на все без исключения общественные процессы.

Ключевые слова: многосторонние отношения, двусторонние отношения, миграция, нелегальная миграция, национальная безопасность, трудовой мигрант.

Horot A., Prokopchuk K. Legal Problems of the Influence of the Illegal Migration on the National Security of Ukraine. In the article we are trying to highlight the problem of illegal migration, as a socially dangerous phenomenon, which became actual for Ukraine after it had become an independent state and it is a real threat to the national security of Ukraine. Migration of the population is one of the many aspects of a deep and comprehensive system crisis in Ukraine, and this is no secret to the public.

It doesn't require any proof that this systemic crisis, not some external factors, is exactly the greatest threat to the national security of our country. But if the vast majority of the crisis components can be seen by the limited social circles, well-informed because of professional and official duties (administration at various levels, deputies, journalists, intelligence services and security agencies, experts), the problem of labor migration refers specifically to those that transpire the society, are present in everyday life of almost every Ukrainian family and directly influence on every single social processes.

Key words: multilateral relations, bilateral relations, migration, illegal immigration, national security, migrant workers.

УДК 342.56:347.962

В. Кравчук

Формування суддівського корпусу в Україні та Польщі: порівняльно-правовий аналіз

У статті проаналізовано вітчизняне та польське законодавство про судоустрій і статус суддів, узагальнено наукові підходи до розуміння категорії «суддівський корпус» у конституційному праві України та Польщі, розглянуто процедури обрання й призначення суддів на посади. Обґрунтовано висновок про те, що суддя є центральним суб'єктом судової влади.

Ключові слова: правовий статус суддів, суд, суддівський корпус, суддя, Україна, Польща.

Постановка наукової проблеми та її значення. Формування в Україні демократичної, правової держави неможливе без належного забезпечення та функціонування правосуддя. Організаційно-пра-